

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 397/2023-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Viktória Hellenbart, advokátskou kanceláriou s. r. o., Martina Rázusa 23, Lučenec, IČO 47 250 640, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Viktória Hellenbart, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **663,57 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica č. k. BB-3T/1/2019 z 30. apríla 2019 uznaná vinnou z prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“), za čo jej bol uložený podmienený trest odňatia slobody vo výmere 1 roka so skúšobnou dobou 2 roky, ako aj peňažný trest vo výške 3 000 eur a náhradný trest odňatia slobody vo výmere 3 mesiacov. Najvyšší súd uznesením č. k. 3 To 7/2019 z 20. mája 2020 zamietol podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odvolanie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a sťažovateľky ako nedôvodné. Najvyšší súd uznesením č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 sťažovateľkou podané dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že neboli splnené sťažovateľkou uplatnené dôvody dovolania, ktoré podala z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodu zásadného porušenia práva na obhajobu, z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom, a napokon z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

3. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 397/2023-22 z 10. augusta 2023 ústavnú sťažnosť pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v časti týkajúcej sa právneho posúdenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spočívajúceho v založení rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Ťažisko právnej argumentácie sťažovateľky k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spočívajúcemu v nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku spočívalo na právnej vete judikátu najvyššieho súdu publikovaného v zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu pod číslom R 47/2017 vysvetľujúcej obsahový význam parciálnej časti skutkovej podstaty prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1, 2 Trestného zákona „*svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby*“, ktorú je potrebné vykladať tak, že „*ide o uplatňovanie vplyvu páchatel'a, zásadne smerujúce k zneužívaniu právomoci osoby, ktorá je predmetom pôsobenia. Nejde teda o pôsobenie síce neformálne (nezodpovedajúce výslovnému popisu v norme upravujúcej postup v príslušnom konaní), no nevybočujúce z podstatného smerovania k legálnemu účelu právomoci osoby uvedenej v ustanoveniach § 328 až 330, resp. § 332 až 334 TZ.*“. V nadväznosti na to sťažovateľka poukázala na to, že ak „*prokurátor zastavil trestné stíhanie zákonným spôsobom a obvinená, ako obhajkyňa, v prospech svojej klientky obvinenej v trestnom konaní pôsobila tak, aby k zastaveniu trestného stíhania došlo, keďže obvinená [REDAKOVANÉ], trvala na svojej nevine, obvinená advokátka [REDAKOVANÉ] nevybočila z legálneho účelu svojej práce, a nesmerovala ani k zneužitiu právomoci orgánu činného v trestnom konaní vedenom voči [REDAKOVANÉ]*

██████. “Sťažovateľka teda tvrdí, že „nemohla dokonat’ skutok už tým, že mala požiadať o úplatok, ak by sa jednalo len o uplatňovanie jej vplyvu, ako obhajkyne, na prokurátora, aby zastavil trestné stíhanie voči jej mandantke, čo je bežnou prácou advokáta.“. Teda akceptáciou výkladu najvyššieho súdu v napadnutom uznesení „každý advokát, obhajca, ktorý od klienta pýta odmenu za to, že bude pôsobiť na OČTK, aby zastavili trestné stíhanie, sa dopúšťa prečinu podľa § 336 odsek 1 Trestného zákona.“. Podľa sťažovateľky musí pôsobenie páchatel’a predmetného prečinu smerovať „k zneužitiu právomoci osoby, ktorá je predmetom pôsobenia“, čo sa v konaní ani nepodarilo vykonaným dokazovaním preukázať. Navyše „prokurátor zastavil trestné stíhanie skôr, než k podpisu zmluvy došlo, a z konania nevyšlo najavo, že by na neho sťažovateľka akokoľvek, okrem výkonu práce advokáta, v konkrétnom konaní pôsobila, a ani to nevyšlo najavo, že by zastavenie trestného stíhania bolo v rozpore so zákonom, nemohla sa sťažovateľka dopustiť prečinu nepriamej korupcie, opačný záver je nesprávnou aplikáciou hmotnoprávneho predpisu na zistený skutkový stav v takej miere, že porušil právo sťažovateľky na spravodlivý proces.“.

5. Na podklade uvedeného sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

6. Najvyšší súd v prvom rade považuje za irelevantnú právnu okolnosť zastavenia trestného stíhania klientky sťažovateľky zo zákonného dôvodu, v dôsledku čoho sťažovateľka „ako obhajkyňa postupovala spôsobom, aby k zastaveniu tohto trestného stíhania došlo“, čím tak „nevybočila (sťažovateľka) z legálneho účelu poskytovania obhajoby a nesmerovala ani k zneužitiu právomoci orgánu činného v trestnom konaní (bod 67. dovolania)“. Teda k právnej oponentúre sťažovateľky, ktorá zákonnosť svojho konania/postupu v rámci obhajoby odvodzovala od legálneho dôvodu zastavenia trestného stíhania jej mandantky, vzdoroval (i) poukazom na skutkovú podstatu tohto jej právneho názoru, keďže „ním rozširuje znenie skutku uvedeného vo výrokovvej časti prvostupňového rozsudku a následne z toho vyvodzuje pre seba priaznivé, no nesprávne závery, keďže k dokonaniu trestného činu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona... došlo už tým, keď požiadala o úplatok za to, že bude svojím vplyvom bezprostredne pôsobiť na výkon právomoci prokurátora, aby rozhodol konkrétnym spôsobom, t. j. zastavil trestné stíhanie jej klientky“, a (ii) na jej trestnoprávnu zodpovednosť nemajú vplyv okolnosti spočívajúce v tom, že k jej faktickému pôsobeniu na prokurátora nedošlo (iii) vrátane samotnej vedomosti prokurátora o zámere vplývať na výkon jeho právomoci, keďže „Osoba, na ktorú má byť pôsobené, o takejto skutočnosti totiž nemusí mať žiadnu vedomosť (k tomu pozri v Zbierke uverejnené rozhodnutie pod č. 16/1981-I. a správu pod č. 16/1988-IV.)“. V tejto súvislosti najvyšší súd akcentoval, že „Úplatné pôsobenie na prokurátora, aby de facto zastavil trestné stíhanie (aj) z iného než zákonom vymedzeného dôvodu (napr. z priateľstva, vydierania a pod.), je takým uplatnením vplyvu, ktorý smeruje k zneužitiu právomoci prokurátora, hoci ho nutne nemusí spôsobiť (v dôsledku iných okolností vrátane

existencie zákonného dôvodu na zastavenie trestného stíhania). Nie je teda rozhodujúce (pre posúdenie protiprávnosti konania páchatel'a), či k zastaveniu trestného stíhania nakoniec došlo zo zákonných dôvodov [(ktorú skutočnosť sťažovateľka akcentovala v dovolaní (bod 98.) aj ústavnej sťažnosti (body 59. a 60.))]. “. Napokon najvyšší súd sťažovateľke vytkol, že „v žiadnej časti svojho dovolania netvrdila, že bola nesprávne odsúdená za to, že znenie inkriminovaného skutku pripúšťalo aj tú možnosť, že pod jej pôsobením na výkon právomoci osoby uvedenej v § 329 Trestného zákona bolo treba rozumieť, že bude (výhradne) poskytovať právnu pomoc svojej klientke [v kontexte úplnosti či správnosti vymedzenia skutku, keďže inak ide o skutkové tvrdenie, ktorým sa v dovolacom konaní iniciovanom obvineným nie je možné vecne zaoberať v zmysle dikcie vety za bodkočiarkou §371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], pričom ani najvyšší súd nikde v napadnutom uznesení neuviedol, že by riadny výkon obhajoby za odplatu mal znamenať spáchanie prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona. Zároveň platí, že najvyššiemu súdu neprináležalo dopĺňať dovolanie sťažovateľky v uvedenom smere, na čo bolo vo všeobecnosti uzročené v úvode analytickej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia (str. 14). “.

7. Napokon najvyšší súd zotrval na svojej názorovej línii, v ktorej sťažovateľkou predložené hodnotiace úsudky (aj s poukazom na rozhodnutie uverejnené v zbierke pod č. 49/2017), napr. o tom, že „pôsobenie páchatel'a musí smerovať k zneužitiu právomoci osoby, ktorá je predmetom pôsobenia. Toto sa v konaní nepreukázalo“ alebo „prokurátor zastavil trestné stíhanie skôr, než k podpisu zmluvy došlo, a z konania nevyšlo najavo, že by na neho sťažovateľka akokoľvek okrem výkonu práce advokáta, v konkrétnom konaní pôsobila, a ani to nevyšlo najavo, že by zastavenie trestného stíhania bolo v rozpore so zákonom“, vyhodnotil ako skutkové tvrdenia, ktorými sa táto domáhala „iného hodnotenia skutkového stavu“, k čomu s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže najvyšší súd viazaný zisteným skutkovým stavom *a priori* pristúpiť.

III.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka v replike uzavrela, že „aplikácia ustanovenia § 336 odsek 1 Trestného zákona“ v uznesení najvyššieho súdu č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 nie je ústavne udržateľná, keďže najvyšší súd „(i) neguje vlastnú rozhodovaciu prax, (ii) argumentačne rozširuje trestnoprávnu zodpovednosť aj na prípady, s ktorými zákon nepočíta (zákonné rozhodnutie prokurátora, ktoré má byť zneužitím právomoci len z dôvodu, že k nemu viedli napríklad aj priateľský vzťah alebo vydieranie), (iii) rozširuje trestnoprávnu zodpovednosť podľa §336 odsek 1 Trestného zákona na úkor porušenia zásad formálnej logiky pri interpretácii skutkovej podstaty (uplatňovanie vplyvu a tlak na nezákonné rozhodnutie aj v prípade, ak ovplyvňovaná osoba o tom nemá vedomosť), hoci konanie páchatel'a, ktorý predstiera pôsobenie vplyvu, pri ústavne konformnej aplikácii hmotného práva je možné subsumovať napríklad pod skutkovú podstatu trestného činu podvodu.“.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej ju ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 397/2023-22 z 10. augusta 2023 prijal na ďalšie konanie, je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023, ktorý mal ústavne neudržateľne posúdiť ňou podané dovolanie v časti týkajúcej sa dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

IV.1. Zákonná úprava:

10. Podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak i) rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

11. Podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona účinného v čase skutku, kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok za to, že bude svojim vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 328, § 329 alebo § 330, alebo za to, že tak už urobil, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky. Podľa § 336 ods. 2 Trestného zákona účinného v čase skutku, kto priamo alebo cez sprostredkovateľa inému sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok za to, že bude svojim vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 332, § 333 alebo § 334, alebo za to, že tak už urobil, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

IV.2. Uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023:

12. Najvyšší súd po tom, ako ozrejmil obsahovú podstatu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a znenie skutkovej podstaty prečinu nepriamej korupcie podľa § 366 ods. 1 Trestného zákona v čase spáchania skutku oproti jeho novelizovanému zneniu, reagujúc na argumentačné námietky sťažovateľky vzťahujúce sa na novelizované znenie skutkovej podstaty prečinu nepriamej korupcie podľa § 366 ods. 1 Trestného zákona s účinnosťou od 1. januára 2021 oproti zneniu skutkovej podstaty predmetného prečinu v čase spáchania skutku v tom zmysle, že (obsahovo) ide o trestný čin podľa skoršieho aj podľa neskoršieho (aktuálneho) znenia zákona a novelizované znenie je pre páchatel'a menej priaznivé, preto niet dôvodu na použitie čl. 50 ods. 6 ústavy, resp. § 2 ods. 1 Trestného zákona a prispôbovať tomu rozhodnutie v relevantných častiach, zvýraznil, že *„správnosť použitej kvalifikácie je dovolací súd oprávnený konfrontovať výlučne so znením skutku, ktorého podstata v tejto veci spočíva v obvinenej opakovaných žiadostiach adresovaných [redacted] o prevod jej vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam pre bližšie neurčenú (inú) osobu, výmenou za vybavenie zastavenia jej trestného stíhania u príslušného orgánu činného v trestnom konaní.“*. V nadväznosti na to rozviedol, že *„Takto ustálené skutkové zistenia kvalifikačné zodpovedajú trestnému činu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona v tej alternatíve, že obvinená priamo pre inú osobu (nie pre seba) žiadala úplatok za to, že svojim vplyvom bude priamo pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 329 Trestného zákona - príslušný orgán činný v trestnom konaní, t. j. prokurátora (§ 10 ods. 1 Trestného poriadku) ako verejného činiteľa (§ 128 ods. 1 Trestného zákona), ktorý v štádiu prípravného konania po vznesení obvinenia ako jediný disponuje právomocou zastaviť trestné stíhanie (§215 Trestného poriadku; k nutnosti priameho pôsobenia na výkon právomoci zákonom vybraných osôb pre naplnenie*

skutkovej podstaty trestného činu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2020 pozri rozhodnutie uverejnené v Zbierke pod č. 49/2017).“.

13. K obsahovo a judikatúrne previazanej námietke sťažovateľky o nesprávnosti právnej kvalifikácie trestného činu spojenej s nemožnosťou konštatovať nelegálny postup alebo rozhodovanie v trestnom konaní najvyšší súd uviedol, že „z hľadiska naplnenia skutkovej podstaty trestného činu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona žiaden právny význam. Tento trestný čin je totiž dokonaný už tým, že páchatel požiadal o úplatok (hoci aj pre inú osobu) za to, že svojím vplyvom bude pôsobiť na výkon právomoci niektorej z osôb uvedených v naposledy označenom ustanovení. Inými slovami, nevyžaduje sa, aby páchatel u takejto osoby aj skutočne intervenoval a ak áno, nie je podstatné, či jeho pôsobenie sa odrazilo na výkone jej právomoci. Osoba, na ktorú má byť pôsobené, teda o tejto skutočnosti nemusí mať žiadnu vedomosť (k tomu pozri rozhodnutie uverejnené v Zbierke pod č. 16/1981-1.).“.

14. V ďalšom najvyšší súd, reagujúc na argumentačné námietky sťažovateľky, ozrejmil vzťah prečinu nepriamej korupcie podľa § 366 ods. 1 Trestného zákona vo vzťahu k iným skutkovo príbuzným trestným činom, keď uviedol, že „O trestný čin podvodu podľa § 221 Trestného zákona by v dotknutom prípade mohlo ísť za situácie, ak by obvinená nemala v úmysle pôsobiť vyššie uvedeným spôsobom a pred [REDAKOVANÉ] by takýto prísľub len predstierala v záujme obohatenie seba či inej osoby (k tomu pozri rozhodnutia uverejnené v Zbierke pod č. 16/1981-II, 32/1987-II, a 59/2008-II, ako aj tam uvedené stanovisko pod č. 16/1988-IV.). Aj pri takomto posúdení však dovolací súd musí striktne vychádzať z formulácie skutku, pričom subjektívnu stránku, ktorá predstavuje vnútorný vzťah páchatela k spáchanému trestnému činu, môže hodnotiť len sprostredkované - na základe toho, ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktorého popis je obsahom skutkovej vety rozhodnutia (stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke pod č. 3/2011). Z konania obvinenej, ako je ustálené v skutku, pritom nič nenasvedčuje tomu, že by u nej absentovala skutočná vôľa svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 329 Trestného zákona; obvinená po tom, čo vyslovila inkriminovanú požiadavku, vedome uskutočňovala svoj prísľub, ktorého výsledkom malo byť zastavenie trestného stíhania [REDAKOVANÉ]. Obvinená sa zúčastnila na podpise kúpnej zmluvy, prostredníctvom ktorej sa mal prevádzať predmet úplatku - súbor nehnuteľností v prospech inej osoby s tým, že [REDAKOVANÉ] poskytovala faktickú garanciu v tom, že k prevodu vlastníckeho práva k týmto nehnuteľnostiam v jej vlastníctve nedôjde skôr, ako jej trestné stíhanie bude právoplatne zastavené.

V tomto prípade nejde ani o trestný čin vydierania podľa § 189 Trestného zákona (xiii), nakoľko zo skutku nevyplýva, že by [REDAKOVANÉ] bola k predaju dotknutých nehnuteľností akokoľvek nútená obvinenou, a to či už použitím násilia, alebo pod hrozbou násilia alebo inej ťažkej ujmy. Početnosť žiadostí obvinenej o takýto prevod vlastníckeho práva v súvislosti s prísľubom zastavenia trestného stíhania na uvedenom nič nemení.“.

15. Napokon najvyšší súd za neopodstatnenú považoval aj výhradu sťažovateľky k zneniu skutku kladeného jej za vinu, ktorý sama sťažovateľka vyhodnotila ako „nejasný a vnútorne rozporný“ pre nedostatočné určenie prijímateľa úplatku, čo najvyšší súd vysvetlil tak, že «obvinená nežiadala úplatok pre seba, ale pre inú osobu, čiže trestnej činnosti sa dopustila „len“ ako tzv. intervenujúca osoba.». K sťažovateľkou namietnutému neurčitému pojmu obsiahnutému v znení skutku „inak nechcené vzdanie sa pozemku vo vlastníctve [REDAKOVANÉ] formou odpredania“ najvyšší súd

zopakoval, že „pre naplnenie skutkovej podstaty prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona je celkom irelevantné, aký postoj k vyššie opísanej žiadosti obvinenej ■■■■■ zaujímal, nakoľko v predmetnom prípade bol stíhaný trestný čin dokonaný momentom vyslovenia spornej ponuky.“. Inými slovami, sťažovateľkou namietnuté slovné spojenie je podľa najvyššieho súdu potrebné vnímať tak, že „■■■■■ by za iných okolností nad predajom dotknutých nehnuteľností ani nerozmýšľala.“. Najvyšší súd je v okolnostiach tejto námietky sťažovateľky presvedčený o tom, že táto „vedela za čo je trestne stíhaná a tomu aj mohla prispôbiť svoju obhajobu.“.

IV.5. Posúdenie veci:

16. Pre posúdenie veci je podstatná aktuálna judikatúra najvyššieho súdu k použitej právnej kvalifikácii v právnej vete II rozhodnutia publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 49 v čiastke 5/2017, ktorá znie:

«II. Formuláciu „svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby“, uvedenú v § 336 ods. 1 a ods. 2 Trestného zákona, je potrebné vyložiť tak, že ide o uplatňovanie vplyvu páchatel'a, zásadne smerujúce k zneužívaniu právomoci osoby, ktorá je predmetom pôsobenia. Nejde teda o pôsobenie síce neformálne (nezodpovedajúce výslovnému popisu v norme upravujúcej postup v príslušnom konaní), avšak nevybočujúce z podstatného smerovania k legálnemu účelu právomoci osoby uvedenej v ustanoveniach §§ 328 až 330, resp. §§ 332 až 334 Trestného zákona. Musí ísť pritom o priame pôsobenie podplácanej osoby na osobu, ktorá disponuje právomocou, nie o pôsobenie prostredníctvom vplyvu inej intervenujúcej osoby, inak o trestný čin podľa § 336 Trestného zákona nepôjde, aj keď úplatok za dotknuté priame pôsobenie možno prijať alebo poskytnúť buď priamo, alebo cez sprostredkovateľa (taká alternatíva platí aj v prípadoch uvedených v §§ 328 až 334 v odsekoch 1 Trestného zákona).»

17. Znenie skutkovej vety musí zabezpečiť dostatočné objasnenie okolnosti vysvetľovanej v právnej vete citovanej v bode 16, ktorá sa týka akejkoľvek podplácanej osoby ako páchatel'a pasívnej nepriamej korupcie, ktorá má v protihodnote za úplatok svojím vplyvom pôsobiť na inú osobu, ktorá disponuje určitou právomocou (v tomto prípade na prokurátora s právomocou zastaviť trestné stíhanie). Také uplatňovanie vplyvu musí smerovať k zneužívaniu právomoci osoby, na ktorú má páchatel' pôsobiť. Uvedená okolnosť prepája subjektívnu stránku konania páchatel'a ako prijímateľa úplatku a subjektívnu stránku osoby poskytovateľa úplatku (ktorý môže byť páchatel'om aktívnej nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2 Trestného zákona) v tej podstatnej okolnosti, že protihodnota úplatku má tkvieť v budúcom alebo už minulom pôsobení páchatel'a na tretiu osobu, ktoré má vyvolať (vyvolalo) protiprávne konanie takej osoby disponujúcej právomocou (a naopak, nejde o pôsobenie, hoci neformálne, ktoré k takému „nekalému“ postupu, resp. rozhodovaniu nesmeruje, resp. nevybočuje z podstatného smerovania k legálnemu účelu právomoci dotknutej tretej osoby). Poskytovateľ aj prijímateľ úplatku teda na základe vzájomnej komunikácie vedia, čo je, resp. má byť (ako to bolo popísané) „v hre“ skutočne alebo domnele smerujúcej k právne nedovolenému postupu, a to bez ohľadu na to, kto z nich popísanú situáciu inicioval, a bez ohľadu na vedomosť osoby disponujúcej dotknutou právomocou o predmetnej iniciatíve, ktorá sa tejto osoby týka. To nijako neodporuje najvyšším súdom správne vyslovenému záveru, že ku kritickému pôsobeniu nemusí dôjsť a osoba, na ktorú má byť pôsobené, sa o takom pôsobení, ak je len

predstierané (je predstieraný zámer pôsobiť alebo je predstierané už vykonané pôsobenie) alebo ak k pôsobeniu nedôjde z iných (hoci objektívnych) dôvodov, nemusí ani dozvedieť (a teda sa nemusí dozvedieť ani o kritickom korupčnom prvku).

18. Podstata dovolacej námietky obsahovo (teda tak ako má byť posúdená) s potrebnou výpovednou hodnotou smeruje k popísanej okolnosti a dodatočnou argumentáciou vysvetľuje, že k zneužívaniu právomoci prokurátorom nedošlo a nebolo ani sľubované jeho vyvolanie v protihodnote za úplatok, bolo sľúbené „len“ legálne pôsobenie obhajcu pri výkone činnosti advokáta v trestnom konaní s predpokladaným výsledkom (dosiahnuteľného) zastavenia trestného stíhania, pričom tento predpoklad sa aj zákonnou cestou naplnil (trestné stíhanie bolo zastavené).

19. Je v tejto súvislosti a v nadväznosti na vyjadrenie najvyššieho súdu uvedené v závere bodu 6 tohto odôvodnenia potrebné pripomenúť práve na s. 14 napadnutého uznesenia prezentovanú tézu o viazanosti dovolacieho súdu nie formálno-právnym označením dovolacích dôvodov, ale vecným ponímaním namietaných chýb napĺňajúcich niektorý z dôvodov dovolania, aj keď je taký dôvod nesprávne označený v zmysle paragrafovaného znenia zákona (R 120/2012). Podstatu námietky odráža už samotné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu na s. 9 v ods. 2, čo zodpovedá podanému dovolaniu v bodoch 66 a 67 (bez ohľadu na označenie predmetnej časti dovolania), zároveň a najmä v časti venovanej aj podľa názvu nesprávnej právnej kvalifikácii [teda v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku kvalifikácii oproti skutkovej vete] je to bod 96 (s doplňujúcou argumentáciou v bode 98), kde sa výslovne otvára otázka úplatku ako plnenia, ktorého protihodnotou je „vybavenie“ alebo prísľub vybavenia určitej nezákonnej záležitosti (k tomu z pohľadu ústavného súdu pozri bod 17 a body 20 a 21 tohto odôvodnenia). Pri akceptácii materiálneho spôsobu ponímania najvyšším súdom vymedzenia dovolacích dôvodov v podanom dovolaní (prvá veta tohto bodu) nie je možné považovať za nedostatočné alebo inak dovolací prieskum vylučujúce vymedzenie dovolacieho dôvodu orientovaného na kvalifikačnú chybu preto, lebo dovolateľ síce uvedie podporné skutkové argumenty, nie však na účel zmeny skutkového zistenia obsiahnutého v popise skutku, ktorá by (až) mala zmeniť/eliminovať právnu kvalifikáciu. V tomto prípade je skutkový aspekt (konanie prokurátora *lege artis* a nepreukázanie opačného pôsobenia sťažovateľky na jeho osobu) len podporou námietky právnej kvalifikácie odporujúcej skutkovej vete v jej súdmi použitom znení so zameraním na okolnosť absencie vybavenia, resp. v primárnej relevancii prísľubu vybavenia záležitosti sťažovateľkou ako záležitosti (a to je kľúčové) nezákonnej.

20. Na popísanom základe pri posúdení dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je potrebné právne posúdenie kritickej okolnosti konfrontovať s formuláciou obsiahnutou v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku, ktorá v predmetnej časti znie: „... za čo [redacted] prisľúbila, že svojím vplyvom zabezpečí vybavenie u príslušného orgánu činného v trestnom konaní zastavenie jej trestného stíhania v uvedenom trestnom konaní...“, a to v situácii, keď sťažovateľka bola obhajkyňou klientky [redacted] v dotknutom trestnom konaní (čo skutková veta aj konštatuje), ktoré napokon bolo aj zastavené bez možného konštatovania nezákonnosti takého postupu. Vysvetlenie najvyššieho súdu v predmetnej súvislosti uvedené v bode 13 tohto odôvodnenia je mimo rámca relevantného posúdenia, pretože sa venuje inej okolnosti, a to dokonaniu trestného činu už žiadosťou o úplatok a nepotrebnosti vedomosti osoby disponujúcej právomocou (tu prokurátora) o prijatí úplatku v príslušnom kontexte. Najvyšší súd však nevysvetľuje, či je citovaná formulácia skutkovej vety dostatočná na nespornú konštatáciu sľúbenia

(osobou sťažovateľky osobe poskytovateľky úplatku) pôsobenia sťažovateľky na prokurátora mimo legálneho rámca obhajoby advokáta klientom, teda či neprichádza na základe tohto skutkového opisu do úvahy aj opačný záver, a to že advokát sľúbi to, čo sa nazdáva, že ako obhajca vie dosiahnuť (a práve preto si žiada od klienta „prilepšenie“ k svojej legálnej, resp. oficiálne účtovanej odmene, čo je síce neprípustné a u advokáta postihnutel'né disciplinárne, nie však ako trestný čin nepriamej korupcie). Odpoveď na dovolaciú námietku nedáva ani zvyšok odôvodnenia.

21. Ako už bolo naznačené, nie je pritom v rámci dovolacieho prieskumu pri dotknutom dôvode dovolania podstatné hodnotenie dôkazov vo vzťahu ku kritickej okolnosti, ale to, či skutková veta umožňuje vyvodiť jednoznačný kvalifikačný záver podľa samotného jej znenia (ako tento prieskumný aspekt najvyšší súd v predmetnej veci aj vo svojej ďalšej rozhodovacej činnosti chronicky zdôrazňuje).

22. Otázkou relevantnou pre posúdenie ústavného súdu je nielen posúdenie vecnej správnosti dotknutej právnej kvalifikácie, ale v prípade negatívnej odpovede na túto otázku aj posúdenie možnosti konštatácie (až) ústavnej neudržateľnosti ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia. V tomto zmysle platí, že ide o bazálne nevyrovnanie sa najvyššieho súdu so svojou aktuálnou judikatúrou k použitej právnej kvalifikácii napriek tomu, že s ňou síce pracuje, ale s nepochopením podstaty riešeného problému. Uvedená okolnosť pritom predstavuje hranicu medzi možnosťou a nemožnosťou kvalifikovať skutok sťažovateľky ako trestný čin, čo v súhrne znamená ústavnú neudržateľnosť v popísanom kontexte rozhodovania (mimo jeho väčšinovej správnosti, resp. ústavnej udržateľnosti, čo našlo odraz v uznesení ústavného súdu o parciálnom prijatí veci na ďalšie konanie, zároveň však aj o odmietnutí ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti).

23. V súhrne prezentovaných záverov teda napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorého odôvodnenie je ústavne neudržateľné v časti týkajúcej sa odpovede najvyššieho súdu na sťažovateľkou uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, došlo k zásahu do sťažovateľkou označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spôsobom vyvolávajúcim potrebu kasácie napadnutého uznesenia ústavným súdom a vrátenia veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu, resp. bude postupovať v kontexte § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a podľa ustanovení šiesteho dielu siedmej hlavy tretej časti Trestného poriadku. Pre priebeh konania po zrušení ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia je relevantný zákaz zmeny k horšiemu podľa § 362c písm. b) Trestného poriadku (odrážajúceho čl. 1 ods. 1 v prepojení na čl. 17 ods. 2 ústavy), na základe ktorého nemôže dôjsť v prípade úspechu obvineného (ako sťažovateľa) v novom konaní k žiadnej zmene pôvodného rozhodnutia (tu kontextuálne aj odsudzujúceho rozsudku), a to či už by malo ísť o zmenu skutkovú, alebo zmenu právnú (mimo rámca zohľadňujúceho právny názor vyjadrený v kasačnom rozhodnutí), posúdiac každú z nich samostatne, ktorá by bola v neprospech obvineného. Inými slovami, aktuálne pre dotknutú kategóriu prípadov ak bolo pri prieskume rozhodnutia s výsledkom jeho zrušenia zistené, že skutok popísaný v pôvodnom výroku nie je kvalifikačne trestným činom (prísnejšie trestným činom), účinky ustanovení reprezentujúcich tzv. zákaz *reformatio in peius* v jeho úplnom vyjadrení [§ 322 ods. 3, § 327 ods. 2, § 362c písm. b), § 391 ods. 2 Trestného poriadku] bránia tomu, aby pri rozhodovaní v ďalšom konaní mohla byť skutková veta upravená tak, aby v nej popísaný skutok už mohol byť kvalifikovaný ako trestný čin (prísnejšie trestný čin) – išlo by totiž o skutkovú zmenu k horšiemu oproti pôvodnému rozhodnutiu.

24. Nad rámec podstaty rozhodnutia ako *obiter dictum* ústavný súd (v nadväznosti na bod 17 tohto odôvodnenia) dodáva, že nie je správny právny záver (súdom vylúčený skutkovo) o možnosti spáchania trestného činu podvodu v prípade uvedenia poskytovateľa úplatku do omylu prijímateľom úplatku vo vzťahu k možnosti alebo ku skutočnému zámeru zo strany prijímateľa úplatku uplatňovania svojho vplyvu na osobu disponujúcu dotknutou právomocou (so zameraním na jej zneužívanie), resp. o takom už vykonanom pôsobení, keď je v popísanej situácii poskytované korupčné plnenie „za nič“ (a uvedené platí aj o priamej korupcii). Na korupciu poskytnuté majetkové hodnoty (a iné právom zakázané komponenty, resp. činnosti) nepoživajú trestnoprávnu ochranu a poškodeným môže byť len osoba, ktorej zákonom chránené (nie zákonom nedovolené) práva alebo slobody boli porušené, ako to vyplýva z § 46 ods. 1 Trestného poriadku. Zároveň platí, že taká osoba nemôže byť súčasne, teda z hľadiska kvalifikácie toho istého konania jednak páchatelom aktívnej korupcie (pokial' nejde o okolnosť vylučujúcu protiprávnosť činu, ako je plnenie úlohy agenta) a jednak poškodeným podvodom prijímateľa úplatku. To nič nemení na majetkovoprávných konzekvenciách, ako je bezdôvodné obohatenie a jeho účinky, a na možnosti postihnúť na korupciu určené hodnoty aj trestnoprávne (majetkovým trestom, poprípade ochranným opatrením).

V.

Trovy konania

25. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľke vznikli v konaní pred ústavným súdom.

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrada hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou pozostávajúcich z odmeny advokátky za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2023, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a replika k vyjadreniu najvyššieho súdu z 2. októbra 2023. Za 3 úkony právnej služby patrí sťažovateľke náhrada trov konania vo výške 626,01 eur a trikrát režijný paušál vo výške 37,56 eur, spolu tak suma 663,57 eur (bod 3 výroku nálezu).

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet advokátky sťažovateľky označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu